

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

Іноземна мова
Foreign Language

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Тип дисципліни: обов'язкова

Мова викладання: англійська, німецька

Робоча програма навчальної дисципліни «Іноземна мова» є однією із складових комплексної підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня галузі знань «G Інженерія, виробництво та будівництво», спеціальності G7 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані освітньо-професійної програми «Автоматика та робототехніка».

«10» лютого 2026 року - 24 с.

Розробники:

Алевтина МІНЯЙЛОВА, к. пед. наук, доцент, зав. кафедри мовної підготовки;
Марина СМУГЛЯКОВА, старший викладач кафедри мовної підготовки;
Тетяна ЗАДОРЖНА, старший викладач кафедри мовної підготовки.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Іноземна мова» узгоджено з гарантом освітньої програми.

Гарант освітньої програми «Автоматика та робототехніка»

 Іван БІЛЮК

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Іноземна мова» розглянуто на засіданні кафедри мовної підготовки.

Протокол №6 від «23» лютого 2026 р.

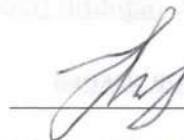
Зав. кафедри

 Алевтина МІНЯЙЛОВА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Іноземна мова» розглянуто Навчально-методичною комісією філологічного факультету.

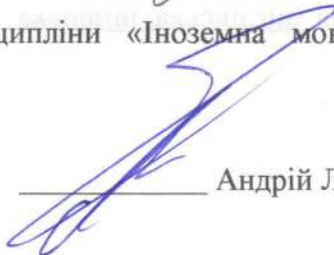
Протокол № 2 від « 11 » березня 2026 р.

Голова

 Лілія РУСКУЛІС

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Іноземна мова» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

 Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «Іноземна мова» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 3 від « 25 » березня 2026 р.

Голова НМР НУК

 Сергій СЛОБОДЯН

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Опис навчальної дисципліни	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни	6
3. Передумови для вивчення дисципліни	6
4. Очікувані результати навчання	6
5. Програма навчальної дисципліни	6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування	10
7. Форми поточного та підсумкового контролю	11
8. Критерії оцінювання результатів навчання	13
9. Рекомендовані джерела інформації	14

ВСТУП

Анотація

Невід'ємною складовою підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності є навчальна дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Вона передбачає: розвиток комунікативних здібностей; удосконалення вмінь самоконтролю за дотриманням мовних норм сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні; формування практичних навичок усного й писемного професійного мовлення; набуття навичок складання довідково-інформаційних і кадрово-контрактних документів; оперування фаховою термінологією; редагування текстів наукового та офіційно-ділового стилів; загалом, підвищення рівня культури професійного мовлення.

Навчальна дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» має універсальний характер, адже покликана задовольняти потреби усіх без винятку фахівців, використовує методи предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL), сучасні технології навчання міжкультурної комунікації, є засобом поєднання дисциплін гуманітарного циклу із дисциплінами фахової підготовки студентів.

Ключові слова: мова, мовні норми, культура мовлення, професійне мовлення, документ, термін.

Annotation

The academic discipline "Ukrainian Language (for professional purposes)" is an integral part of the preparation of future specialists for professional activity. It provides for: the development of communicative abilities; improvement of self-control skills for compliance with the linguistic norms of the modern Ukrainian literary language in professional communication; formation of practical skills of oral and written professional speech. Additionally, it includes mastering the drafting of reference, informational, personnel, and contractual documents; using professional terminology; and editing texts in scientific and official-business styles. Overall, the course aims to improve the level of professional speech culture.

The academic discipline "Ukrainian Language (for professional purposes)" is universal in nature, as it is designed to meet the needs of all specialists without exception, uses methods of subject-language integrated learning (CLIL), modern technologies for teaching intercultural communication, and is a means of combining disciplines of the humanitarian cycle with students' professional training.

Keywords: language, linguistic norms, speech culture, professional speech, document, term.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань G «Інженерія, виробництво та будівництво»	обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	-
Електронна адреса РПНД на сайті Університету	Спеціальність G7 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка»	Семестр	
		1-й	-
		Лекцій	
		-	-
		Практичні, семінарські	
Загальна кількість годин - 90	Освітня програма «Автоматика та робототехніка»	30 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
Тижневих годин для: денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи – 4.	Освітній рівень: перший(бакалаврський)	Самостійна робота	
		60 год.	-
		Вид контролю: іспит	
		Форма контролю: комбінована	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей:

ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Здатність працювати в команді.

3. Передумови для вивчення дисципліни

«Українська мова (за професійним спрямуванням)» є самостійною дисципліною, яка ґрунтується на здобутих під час навчання у середній загальноосвітній школі опорних знаннях із сучасної української літературної мови, в подальшому активно використовується під час вивчення фахових дисциплін.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких програмних результатів навчальної дисципліни:

ПРН 11. Вміти виконувати роботи з проєктування систем автоматизації, знати зміст і правила оформлення проєктних матеріалів, склад проєктної документації та послідовність виконання проєктних робіт з врахуванням вимог відповідних нормативно-правових документів та міжнародних стандартів.

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Нормативно-стильові ознаки професійного спілкування

Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування. [1, с. 7—28]; [5, с. 7—37]; [6, с. 14—19]

Тема 2. Основи культури української мови. [1, с. 29—58]; [5, с. 52—81, 109—120]; [6, 67—93]

Тема 3. Функціонально-стилістична диференціація сучасної української літературної мови. [1, с. 59—75]; [5, с. 37—52]; [6, с. 109—115]

Змістовий модуль 2. Професійна комунікація

Тема 4. Спілкування як інструмент професійної діяльності. [6, с. 149-177]

Тема 5. Риторика і мистецтво презентації. [4, с. 174-181]; [6, с. 180-207]

Тема 6. Культура усного фахового спілкування. [2, с. 147—166]; [4, с. 174–201, 233–236]; [5, с. 95–109]; [6, с. 213-235]

Тема 7. Форми колективного обговорення професійних проблем. [2, с. 147-166]; [6, с. 238-263]

Тема 8. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації. [1, с. 76—95]; [2, с. 102—116]; [4, с. 98—118]

Тема 9. Документація з кадрово-контрактних питань. [1, с. 96—120]; [5, с. 251—265]; [6, с. 315—330]

Тема 10. Довідково-інформаційні документи. [1, с. 121—142]; [4, с. 85—92, 112, 118]; [5, с. 254—265]; [6, с. 363—374]

Тема 11. Етикет ділового листування. [1, с. 143—162]; [6, с. 389—404]

Змістовий модуль 3. Наукова комунікація як складова фахової діяльності

Тема 12. Українська термінологія в професійному спілкуванні. [1, с. 163—182]; [3, с. 16—29]; [5, с. 131—137, 158 — 164]; [6, с. 510-520]

Тема 13. Проблеми перекладу і редагування текстів професійного мовлення. [1, с. 230—256]; [3, с. 85—107]; [6, с. 601—610]

Тема 14. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні. [1, с. 184—191]; [2, с. 123—140]; [5, с. 38—46]; [6, с. 534—536; 548 - 553]

Тема 15. Жанри писемної наукової комунікації. [1, с. 191—219]; [6, с. 536—547; 553 - 571]

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усьог о	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пр.	лаб	с.р.		л	пр.	лаб	с.р.
Змістовий модуль 1										
Тема 1. Державна мова — мова професійного спілкування.	5	—	2		3					
Тема 2. Основи культури української мови.	5	—	2		3					
Тема 3. Функціонально-стилістична диференціація сучасної української літературної мови.	5	—	2		3					
Разом за змістовим модулем 1	15	—	6		9					
Змістовий модуль 2										
Тема 4. Спілкування як інструмент професійної діяльності.	5	—	2	—	3					
Тема 5. Риторика і мистецтво презентації.	6	—	2	—	4					
Тема 6. Культура усного фахового спілкування.	5	—	2	—	3					
Тема 7. Форми колективного обговорення професійних проблем.	5	—	2	—	3					
Тема 8. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.	6	—	2	—	4					
Тема 9. Документація з кадрово-контрактних питань.	6	—	2	—	4					
Тема 10. Довідково-інформаційні документи.	6	—	2	—	4					
Тема 11. Етикет ділового листування.	6	—	2	—	4					
Разом за змістовим модулем 2	45	—	16	—	29					
Змістовий модуль 3										
Тема 12. Українська термінологія в професійному спілкуванні.	8	—	2	—	6					
Тема 13. Проблеми	8	—	2	—	6					

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пр.	лаб	с.р.		л	пр.	лаб	с.р.
перекладу і редагування текстів професійного мовлення.										
Тема 14. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні.	8	–	2	–	6					
Тема 15. Жанри писемної наукової комунікації.	6	–	2	–	4					
Разом за змістовим модулем 3	30		8		22					
Разом годин за курс навчання	90		30	–	60					

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Державна мова – мова професійного спілкування.	2	
2	Основи культури української мови.	2	
3	Функціонально-стилістична диференціація сучасної української літературної мови.	2	
4	Спілкування як інструмент професійної діяльності.	2	
5	Риторика і мистецтво презентації.	2	
6	Культура усного фахового спілкування.	2	
7	Форми колективного обговорення професійних проблем.	2	
8	Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.	2	
9	Документація з кадрово-контрактних питань.	2	
10	Довідково-інформаційні документи.	2	
11	Етикет ділового листування.	2	
12	Українська термінологія в професійному спілкуванні.	2	
13	Проблеми перекладу і редагування текстів професійного мовлення.	2	
14	Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні.	2	

15	Жанри писемної наукової комунікації.	2	
	Разом	30	

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

підготовка до практичних занять – 2 год. / 1 заняття;

підготовка до тестового контролю – 1,5-2 год. / 1 тест;

підготовка до модульної контрольної роботи – 10 год./ 1робота

підготовка до підсумкового контролю – 15 год. / 1 захід

Самостійна робота студентів забезпечується системою навчально-методичних матеріалів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»: підручниками, навчальними посібниками, методичними вказівками, довідниками тощо.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Підготовка до практичних занять	30	
2	Підготовка до модульної контрольної роботи	10	
3	Підготовка до тестового контролю	5	
4	Підготовка до підсумкового контролю	15	
	Разом	60	

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Методи навчання – способи, якими забезпечується набуття студентами відповідних компетенцій через засвоєння програмового матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме:

робота з літературою – опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контрольної-корекційної функції в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти;

дискусія – обмін поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її обстоювати;

вправа – планомірне, організоване, повторне виконання дій із метою оволодіння ними або підвищення їх якості;

практична робота – метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків.

Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання: пояснювально-ілюстративний метод – повідомлення готової інформації різними засобами (словесними, наочними, практичними) та усвідомлення і запам'ятовування цієї інформації студентами;

репродуктивний метод – відтворення студентами способів діяльності за визначеним викладачем алгоритмом;

частково-пошуковий – метод, за якого певні елементи знань повідомляє викладач, а частину студенти знаходять самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв'язуючи проблемні завдання;

дослідницький – творче застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування досвіду самостійного наукового пошуку.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- фронтальне та індивідуальне опитування під час практичних занять;
- виконання тестових завдань;
- виконання письмових завдань;
- проведення комунікативного практикуму;
- оцінювання виконання студентами самостійної роботи;
- модульна контрольна робота;
- іспит.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів із зазначеної теми під час роботи на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Поточний контроль можна здійснювати усно та письмово. Вибір форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому практичному занятті.

Відповідно до РНПД «Українська мова (за професійним спрямуванням)» на поточне навчання відводиться 60 % загальної кількості балів. Одержані результати поточного контролю впливають на загальну оцінку якості знань студентів. Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання студентом не менше 35 балів у сукупності (робота на практичних заняттях та виконання завдань самостійної роботи).

Завданням *підсумкового контролю* є перевірка розуміння студентом програмового матеріалу з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» загалом, логіки та взаємозв'язків між змістовими модулями, здатності практичного використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми. Підсумковий контроль (іспит) є заключною формою оцінювання якості знань студентів.

Підсумковий бал навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є сумою балів поточного контролю (тах 60 балів) та балів за іспит (тах 40 балів). Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100.

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: 30 балів (15 тем по 2 бали)</i>	

Модульна контрольна робота Кількість балів за одне завдання (всього 5 завдань)	Критерії оцінювання
3 бали	Завдання виконано правильно, у повному обсязі.
2 бали	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено несуттєві помилки.
1 бал	Завдання виконано частково правильно, допущено суттєві помилки.
0	Завдання не виконано
<i>Модульна контрольна робота містить 5 завдань і оцінюється у 15 балів (по 3 бали за кожне завдання).</i>	

Виконання завдань самостійної роботи	Критерії оцінювання
15	Завдання виконано правильно, у повному обсязі.
10	Загалом завдання виконано у повному обсязі, але допущено несуттєві помилки.
5	Завдання виконано не в повному обсязі, допущено значну кількість суттєвих помилок.
0	Завдання не виконано.
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 15 балів (5тем по 3 бали)</i>	

репродуктивний метод – відтворення студентами способів діяльності за визначеним викладачем алгоритмом;

частково-пошуковий – метод, за якого певні елементи знань повідомляє викладач, а частину студенти знаходять самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв'язуючи проблемні завдання;

дослідницький – творче застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування досвіду самостійного наукового пошуку.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- фронтальне та індивідуальне опитування під час практичних занять;
- виконання тестових завдань;
- виконання письмових завдань;
- проведення комунікативного практикуму;
- оцінювання виконання студентами самостійної роботи;
- модульна контрольна робота;
- іспит.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів із зазначеної теми під час роботи на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Поточний контроль можна здійснювати усно та письмово. Вибір форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому практичному занятті.

Відповідно до РНПД «Українська мова (за професійним спрямуванням)» на поточне навчання відводиться 60 % загальної кількості балів. Одержані результати поточного контролю впливають на загальну оцінку якості знань студентів. Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання студентом не менше 35 балів у сукупності (робота на практичних заняттях та виконання завдань самостійної роботи).

Завданням *підсумкового контролю* є перевірка розуміння студентом програмового матеріалу з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» загалом, логіки та взаємозв'язків між змістовими модулями, здатності практичного використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми. Підсумковий контроль (іспит) є заключною формою оцінювання якості знань студентів.

Підсумковий бал навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є сумою балів поточного контролю (має 60 балів) та балів за іспит (має 40 балів). Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100.

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Іспит	Критерії оцінювання
40-30	Відповідь студента правильна, точна, достатньо обґрунтована, з використанням наукової термінології. Відмінне володіння навичками логічного і послідовного викладу. Можливі незначні помилки
29-20	Відповідь повна, послідовна. Допущено неточності у викладі матеріалу, незначні мовленнєві помилки. Студент добре володіє програмовим матеріалом.
19-10	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
9-1	Відповідь студента поверхнева, має багато помилок і неточностей, що свідчить про значні прогалини у теоретичному матеріалі.
0	Відповідь відсутня або є неправильною, що засвідчує незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 40 балів (4 семестр)	

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Відповіді на практичних заняттях	15×2 бали = 30 балів	
Виконання завдань самостійної роботи	5×3 бали=15 балів	
Модульна контрольна робота	1×15 балів = 15 балів	
Іспит	40 балів	
Разом	100 балів	

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денна форма		Заочна форма	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ1	П1	Відповідь на практичному занятті	1*2=2		
	П2	Відповідь на практичному занятті	1*2=2		
		Виконання завдань самостійної роботи	1*3=3		
	П3	Відповідь на практичному занятті	1*2=2		
ЗМ2	П4	Відповідь на практичному	1*2=2		

		занятті			
	П5	Відповідь на практичному занятті	$1*2=2$		
		Виконання завдань самостійної роботи	$1*3=3$		
	П6	Відповідь на практичному занятті	$1*2=2$		
		Виконання завдань самостійної роботи	$1*3=3$		
	П7	Відповідь на практичному занятті	$1*2=2$		
	П8	Відповідь на практичному занятті	$1*2=2$		
	П9	Відповідь на практичному занятті	$1*2=2$		
	П10	Відповідь на практичному занятті	$1*2=2$		
	П11	Відповідь на практичному занятті	$1*2=2$		
ЗМЗ	П12	Відповідь на практичному занятті	$1*2=2$		
		Виконання завдань самостійної роботи	$1*3=3$		
	П13	Відповідь на практичному занятті	$1*2=2$		
		Виконання завдань самостійної роботи	$1*3=3$		
	П14	Відповідь на практичному занятті	$1*2=2$		
	П15	Відповідь на практичному занятті	$1*2=2$		
ПМК		Модульна контрольна робота	$1*15 = 15$		
Підсумковий контроль		Іспит	40		
Разом			100		

9. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Гарбар І. В. Українське професійне мовлення: навч. посіб. Миколаїв : НУК, 2026. 280 с.
2. Гарбар І. В. Гарбар А. І. Культура мовлення: навч. посіб. Миколаїв : НУК, 2023. 228 с.
3. Гарбар І. В., Гарбар А. І. Мовний путівник професійного комуніканта:

навч. посіб. Миколаїв : НУК, 2024. 172. с.

4. Коваль А.П. Ділове спілкування: навч. посіб. Київ : Либідь, 1992. 280 с.

5. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування: навч. посіб. Київ: Каравела, 2006. 352 с.

6. Шевчук С. В. Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням. Київ : Алерта, 2019. 640 с.

Допоміжна література

1. Гарбар А.І., Петрович Л.І., Гарбар І.В. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. Миколаїв : НУК, 2018. 196 с.

2. Гарбар І. В., Гарбар А.І. Модульний контроль якості знань студентів з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» : методичні вказівки. Миколаїв : НУК, 2025. 76 с.

3. Гарбар І. В., Гарбар А.І. Наукова комунікація як складова фахової діяльності : методичні вказівки. Миколаїв : НУК, 2023. 84 с.

4. Гарбар І.В., Петрович Л.І., Гарбар А.І. Довідник зі слововживання. Миколаїв : НУК, 2021. 76 с.

5. Культура фахового мовлення : навч. посіб. / за ред. Н.Д. Бабич. Чернівці : Книги—XXI, 2006. 496 с.

6. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.

7. Наукова комунікація як складник фахової діяльності : практикум / уклад. Л.І. Прокопенко. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2021. 99 с.

8. Норми сучасної української літературної мови : метод. посіб. / уклад. : Назаревич Л. Т., Равлів І. П., Федак С. А., Гавдида Н. І., Баб'як Ж. В., Денисюк Н. Р., Мацюк Г. Р. Тернопіль : Вектор, 2019. 78 с.

9. Оформлення бібліографічного опису для списку використаних джерел у наукових роботах (з урахуванням нормативних положень ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання): метод. рекомендації / уклад. : Захарченко С.М. та ін. Полтава: Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека імені І.П. Котляревського, 2019. 15 с.

10. Підгурська В.Ю., Голубовська І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 192 с.

11. Словник іншомовних слів : 23000 слів та термінологічних словосполучень / уклад. : Пустовіт Л.О. та ін. Київ : Довіра, 2000. 1018 с.

12. Українська ділова і фахова мова : практичний посібник на щодень / уклад. : Гінзбург М.Д., та ін. за ред. Гінзбурга М.Д. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Фірма «ІНКОС», 2007. 672 с.

13. Українська мова професійного спрямування (теорія і практика) : навч. посіб. / Стасик М.В. та ін. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2009. 280 с.

14. Універсальний довідник з ділових паперів та ділової етики. Київ: Довіра, 2003. 623 с.

15. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / Бирик С.П.,

Михно І.Л., Пустовіт Л.О., Сюта Г.М. Київ : Довіра; УНВЦ «Рідна мова», 1997. 399 с.

- 16.Царьова І. В., Грицай І.О. Культура професійного мовлення юриста : навч. посіб. Київ: «Хай"Тек Прес», 2017. 140 с.
- 17.Шарманова Н.М. Мова професійного спілкування: навч. посіб. Кривий Ріг: КНУ, 2014. 4-е вид., стереотип. 57 с.
- 18.Шевчук С.В. Ділове мовлення для державних службовців : навч. посіб. Київ : Арій, 2008. 424 с.
- 19.Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: навч. посіб. Київ, 2002. 480 с.
- 20.Шевчук С.В., Кабиш О.О. Практикум з українського ділового мовлення : навч. посіб. Київ : Літера ЛТД, 2002. 144 с.
- 21.Шевчук С.В., Кабиш О.О., Клименко І.В. Українська мова. Комплексна підготовка до тестування : навч. посіб. Київ : Арій, 2008. 640 с.
- 22.Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. Київ : 4-е вид., виправ. і доповнен. Київ : Алерта, 2014. 696 с.

Інформаційні ресурси

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.slovnyk.net>. – Назва з титул. екрана.
2. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [Електронний ресурс]. – Режим HYPERLINK "<http://www.tsatu.edu.ua/shn/wp-content/uploads/sites/59/zakon-ukrayiny-pro-zabezpechennja>
3. Лінгвістичний портал з української мови [Електронний ресурс] .– Режим доступу : www.mova.info. – Назва з титул. екрана.
4. Словники України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>. – Назва з титул. екрана.
5. Український правопис [Електронний ресурс]. 2019. URL :